

Příloha k protokolu o SZZ č.
Vysoká škola: **Jihočeská univerzita v Č. Budějovicích**
Filozofická fakulta JU

Jméno: **Lucie CSULÁKOVÁ**

Datum odevzdání posudku: **24. 8. 2017**

Obor: **uCJL – uD pro SŠ**
Oponent diplomové práce:
doc. PhDr. Marie Janečková, CSc.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Mluva na Chodsku ve třech generacích

Tématem diplomové práce Lucie Csulákové je analýza nářečí domažlicko-horšovskotýnského úseku, zvaného tradičně Chodsko. Diplomantka analýzu provedla ve třech generacích, staré, střední, nejmladší a své respondenty hledala na venkově, ve svérázné obci Postřekov. Dotazník s nářeční slovní zásobou však vyplňovali i lidé z dalších chodských obcí (Bořice, Chrastavice, Domažlice). K práci přistoupila svědomitě, prostudovala odbornou literaturu o nářečích (J. Bělič, I. Bogoczová aj.) a o nářeční podskupině jihozápadočeské (J. Voráč a další). Prokázala i dobrou znalost bakalářských a diplomových prací zaměřených na jzč. nářeční podskupinu a konkrétně na úsek chodský. Závěry z těchto prací pečlivě konfrontovala se svými výsledky a s Českým jazykovým atlasem.

Po úvodu zařadila etnografickou část, v níž přibližuje historii, zvyky, tradice regionu a obec Postřekov. V teoretické části vymezila předmět dialektologie, rozdělení nářečí a podskupinu jihozápadočeskou. Naznačila metodologii ve třech fázích podle I. Bogoczové.

Cílem diplomové práce bylo posoudit rozložení nářečních rysů, zjistit, které specifické rysy jsou na ústupu a které ještě přetrvávají i v nejmladší generaci.

V praktické části popsala přesně svůj postup. Základem pro výzkum se staly nahrávky řízených promluv zástupců tří generací. Nahrávání probíhalo v domácím prostředí a v uvolněné atmosféře. Nahrávky přepsala s využitím fonetické transkripce.

Analýzu prováděla ve třech rovinách: hláskoslovné, tvaroslovné a lexikální. Postupovala od obecněčeských rysů ke specifickým, příznakovým. Místo *fonetický* rozbor (poprvé na s. 37 a jinde) by byl vhodnější název *fonologický*. K popisu specifické výslovnosti dlouhého vokálu *á* typické pro Klatovsko, Chodsko, Plzeňsko, kdy se jazyk zvedá k hornímu patru a špičkou se opírá o dolní řezáky, takže při artikulaci vzniká temná, méně otevřená varianta *á*, bych z nadpisu „palatální výslovnost samohlásky *á*“ (s. 41 a jinde) vyloučila adjektivum *palatální*, je poněkud zavádějící. Diplomantka pečlivě zachycuje jevy fonologické a morfologické i s odkazy na příslušný řádek textu v příloze. Bohužel však došlo k posunu a řádkování uvedené v analýze neodkazuje k příslušnému řádku v textu přílohy. Zde je označené slovo vždy o dva až pět řádků níže. Konfrontací zachycených nářečních rysů dospívá diplomantka ke zjištění, že specifické fonologické rysy ve střední a nejmladší generaci ustupují, avšak morfologické jevy mají trvalejší charakter. Patří k nim především délka v přičestích minulých a infinitivech sloves, v nichž se dlouží kmenotvorný sufix (typ *křičila*, *volát*), nominativ plurálu maskulin životných na *-í* (*blbci*, *kamarádi*), záměna 3. a 4. pádu sg. u osobních zájmen bezrodých (*tí/tě*). Méně se v promluvách objevily ustrnulé tvary adjektiv přivlastňovacích (*tátovo bratr*), avšak také tento jev je trvalý. Autorka připomněla

specifické ukazovací zájmeno (*tuten, tuta, tuto*). Záměna skloňovacích typů zájmen rodových je typická pro celou jzč. nářeční podskupinu (*vo ňom, v našom, tich, tím* apod.). Správně si všimla setření rozdílu mez G sg. a D/L sg. rodových zájmen i adjektiv ženského rodu (typ *bes tí kamarátky, k tí/vo tí kamarátce*), jímž se chodský úsek liší od ostatních oblastí jzč. podskupiny. Některé rysy již z mluvy na Chodsku ustupují, jako např. kolísání substantiv feminin v genitivu sg. mezi vzorem *růže* a *kost (do práci)*. V celkovém závěru autorka shrnuje svá zjištění a konstatuje, že nejvíce mizí příznakové nářeční rysy hláskoslovné, zatímco morfologické rysy se většinou drží ve všech generacích.

Lexikální rozbor postavila na slovech, jež vybrala z promluv. Sestavila slovník specifických výrazů (s. 64–67), vyložila jejich významy a u některých uvedla podle ČJA, teritoriální rozšíření. Při výkladu hesel pracovala s několika slovníky (*ESJČ, Chodský slovník, Dialektický slovník český, Slovník nespisovné češtiny* a *ČJA 1, 2, 3*), odkazuje však jen k ČJA.

V poslední části DP shromáždila výsledky z dialektologického dotazníku pro jzč. podskupinu, získané od dvaceti respondentů, s nimiž dotazníky vyplňovala. Oceňuji časově i komunikačně náročnou práci, kterou diplomantka odvedla. Poznnamenává, že nezařadila všechny body dotazníku, pouze ty, jež se jí jevily jako zajímavé a přínosné. Škoda, že zřejmě z časových důvodů chybí celkové shrnutí výsledků dotazníků. Odpovědi na otázky z dotazníku seřadila tak, že uvedla slova podle častosti v odpovědi. Dotazník potvrzuje, že se specifické výrazy, známé ještě předchozí generaci před 30 až 40 lety, vytrácejí nebo dochází k jejich lexikalizaci.

Lucie Csuláková prokázala schopnost zpracovat mluvené projevy příslušníků tří generací přehledně a se znalostí věci, upozorňovala na shody s jzč. podskupinou i na specifika chodského úseku. Shromáždila cenný jazykový materiál, postupovala metodicky a cílevědomě. Oceňuji práci s respondenty a kritický přístup spočívající v důsledné konfrontaci s ČJA a s ostatními pracemi na podobné téma. Kromě nedopatření s posunutím odkazů v části analytické a textové v přílohách převládají spíše klady.

Ráda doporučuji práci k obhajobě.

Návrh na klasifikaci bakalářské práce: **velmi dobře**

Otázky k obhajobě:

1. Některé fonologické jevy jsou náročné pro zjištění pouhým poslechem. Domníváte se, že se z mluvy střední a nejmladší generace vytrácí užší výslovnost diftongů *ou* (> *uu, ú*) a *ej* (> *ij*)?
2. Slyšela jste od nejstarší generace výrazy *zátočka* nebo *ryjd* pro zatáčku a vedle *borovnice* i výslovnost *barovnice*?

.....
podpis oponenta diplomové práce

V Českých Budějovicích dne 24. srpna 2017

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------

*) Nehodící se škrtněte